

дозволяє підтримувати фінансовий стан аграрних підприємств на стабільному рівні. Сприяння комплексному страхуванню сільськогосподарських ризиків дозволить оптимізувати бізнес-процеси суб'єктів господарювання та підвищить ефективність діяльності сільськогосподарських товаровиробників.

#### Список використаних джерел:

1. Глобальний ринок агрострахування до 2030 року зросте до \$65,7 млрд. URL: <https://forinsurer.com/news/23/07/24/42873?hl=%E0%E3%F0%EE%F1%F2%F0%E0%F5%F3%E2%E0%ED%ED%FF>.
2. Про затвердження Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою : Постанова Національного банку України від 21.10.2021 р. № 108; станом на 24 жовт. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0108500-21#Text>.
3. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 р. № 4391-VI; станом на 18 лист. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>.
4. Про затвердження Порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції : Постанова Національного банку України від 09.12.2021 р. № 1342; станом на 09 груд. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2021-%D0%BF#Text>.

**Abstract.** The role and prospects for the development of the agricultural insurance market, taking into account transformational changes, are substantiated. The problems are identified and the peculiarities of agricultural risk insurance in domestic and international practice are revealed.

**Keywords:** insurance; agricultural insurance market; agricultural risks; food safety; insurance protection.

УДК 338.439.6

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-79

## ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Павлишин М.Л., канд. техн. наук, доцент  
e-mail: P.Maryanka@i.ua

*Львівський національний університет імені Івана Франка*

**Анотація:** У праці наведено складові механізму державного забезпечення продовольчої безпеки, а саме: розвиток вітчизняної галузі харчової промисловості та АПК сектору економіки, гармонізація українського законодавства до норм ЄС, пріоритетність розвитку вітчизняного товаровиробника та створення високотехнологічного виробництва товарів, збалансованість інтересів держави та бізнесу, розвиток інфраструктури продовольчого ринку, контроль за безпечністю та експорт товарів з високою часткою доданої вартості

**Ключові слова:** продовольча безпека, АПК, харчова промисловість, економіка, державне регулювання, уряд.

Сьогодні вся економіка України, у т.ч. харчова промисловість та аграрний бізнес, розвиваються в особливо важких умовах воєнного стану. Багатьма економістами проводиться аналіз та оцінка прямих та непрямих втрат аграрного бізнесу України в умовах війни. Зокрема в статті авторами Лопатинським Ю., Белей С., Капеліста І., Денисюк Л., Павлишин М. підтверджено, що аграрний сектор України постраждав під час війни через руйнування інфраструктури, обладнання, зерносховищ, контрабанду зернової продукції тощо [1]. Важливий внесок в наукове обґрунтування факторів, які забезпечують зміцнення національної продовольчої безпеки зроблено Івановим С. і Юдіною С. [2]. Тому питання державного регулювання продовольчої безпеки в Україні є надзвичайно актуальним.

Харчова промисловість, АПК є провідними секторами економіки України. У короткостроковій перспективі вони можуть стати найпривабливішим інвестиційним win-win портфелем, який оцінюється у \$57 млрд. Мінагрополітики розроблено «Стратегію продовольчої безпеки України» (проект). Уряд пропонує ряд заходів, які допоможуть сформувати стійку систему продовольчої безпеки держави, створити умови для сталого розвитку сільського господарства України. Все це у середньостроковій перспективі сприятиме продовольчій незалежності України [3]

У цій праці нами представлено результати аналізу державної політики з регулювання питання продовольчого забезпечення в Україні, які структуровано в табл.1. З табл.1 видно, що всі регуляторні заходи державної політики продовольчого забезпечення в Україні структуровані у 9 груп.

Протягом всього періоду повномасштабного вторгнення рф на територію України вагоме значення має макрофінансова допомога міжнародних партнерів.

Таблиця 1

Механізм державного забезпечення продовольчої безпеки в Україні

[власна розробка]

| №з/п | Завдання   | Регулятори  |
|------|--|---|
| 1    | 2  | 3   |
| 1    | Розвиток сектору АПК економіки України             | Держдопомога організаціям на деокупованих територіях; розмінування сільськогосподарських земель (понад 0,5 млн.га станом на 1.01.24); держпідтримка з відновлення інфраструктури АПК. Введення державних фінансових інструментів кредитування (у т.ч., електронні аграрні розписки) сільського господарства [4]   |
| 2    | Гармонізація українського законодавства до норм ЄС | Гармонізація вітчизняних документів до вимог ЄС (відкриє шлях до європейських ринків). Наприклад, 40% технічних регламентів ЄС стосуються агросектору. Вітчизняним виробникам доцільно адаптовувати виробництво до норм європейського законодавства за наступними напрямками: підвищення операційної ефективності, виконання зеленої угоди, використання альтернативних джерел енергії, ускладнення технології й рецептур харчових продуктів з поліпшеними споживними властивостями [5] |

|   |   |  |
|---|---|--|
| 3 | Розвиток вітчизняної галузі харчової промисловості        | Відбудова інфраструктури, використання нових технологій виробництва продуктів з урахуванням умов повоєнного відновлення економіки, євроінтеграційних процесів України, розвитку світового ринку, природничо-кліматичних умов, виробничого потенціалу тощо  |
| 4 | Пріоритетність вітчизняного товаро-виробника              | Держрегулювання (кредитна, податкова, інвестиційна, митна політика) направлене на преференції для розвитку власного виробництва. Впроваджено ряд дієвих інструментів: держ. гранти «єРобота»; адаптація програм «єВідновлення», «5-7-9» до держ. програми «Купуй українське»; публічні закупівлі та субсидії на Всеукраїнській економічній платформі «Зроблено в Україні» (2024 р. виділяється \$1,2 млрд. для заохочення внутрішнього товаровиробництва), держ. компенсації (2024 р. виділяється 1 млрд. грн. на покупку сільгосптехніки); стимулювання споживчого попиту, у т.ч. логотип для маркування «Зроблено в Україні» [6] |
| 5 | Пріоритетність створення високотехнологічного виробництва | Державна фінансова підтримка вітчизняного товаровиробника за нормами ЄС та експорту високотехнологічних товарів. Сприятиме забезпечення використання наукового потенціалу, розвиток різних галузей економіки   |
| 6 | Збалансованість інтересів держави та бізнесу              | Розвиток продовольчого ринку на засадах чесної конкуренції з механізмами держрегулювання   |
| 7 | Розвиток інфраструктури продовольчого ринку               | Напрями держуправління: стабілізація ринкових ресурсів; ефективне використання потужностей з виробництва, заготівлі, зберігання, переробки, реалізації продукції; впровадження ресурсозберігаючих технологій виробництва, зберігання, переробки сільгосппродукції; розвиток ринку логістичних, страхових, кредитно-фінансових послуг   |
| 8 | Контроль за безпечністю                                   | Встановлення ефективної системи держконтролю за безпечністю, якістю насіння, сировини, продуктів переробки, продовольства  |
| 9 | Експорт <i>товарів</i> з доданою вартістю                 | Держпідтримка виробництва й експорту товарів з доданою вартістю, що дозволить забезпечити сталий розвиток галузей національної економіки   |

Одним із головних напрямків міжнародної фінансової допомоги є відродження повоєнної економіки в містах України. Зокрема, до розробки й імплементації плану повоєнного відновлення «Mariupol Reborn» залучено понад 30 європейських міст, вітчизняний бізнес [7]. Іншим цікавим напрямом міжнародної фінансової допомоги є проєкт USAID «Економічна підтримка України» з грантовим фінансуванням за Річним програмним запитом APS-ERA-003 «Будуємо майбутнє української логістики та експорту». Ця програма направлена на відновлення економіки України шляхами: розбудови експортно-логістичного потенціалу сільського господарства; покращення експортної інфраструктури, технологій, процесів уздовж західних кордонів України [8].

Незважаючи на важкий воєнний час і складні умови розвитку економіки уряд України розробляє пріоритетні напрями стратегії державного управління, покращує механізми, застосовує дієві заходи державної підтримки вітчизняних товаровиробників і аграріїв. Від досконалості законодавчо-нормативної бази та

дієвості виконавчої влади залежить ефективність дії регуляторних заходів, які прямопропорційно впливають на продовольче забезпечення України.

#### Список використаних джерел:

1. The Effectiveness of the Management System in the Conditions of War and its Influence on the Development of Agribusiness / Y. Lopatynskyi and etc. *Review of Economics and Finance*. 2023. Vol. 21. P. 932–940. URL: DOI: <http://doi.org/10.55365/1923.x2023.21.102>
2. Іванов С.В., Юдіна С.В. Забезпечення національної продовольчої безпеки. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2022. №2(5). С. 7-15. URL: <http://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/270417>.
3. Мінагрополітики розробило проєкт Стратегії продовольчої безпеки України. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/970099.html>.
4. Про електронні аграрні розписки : проєкт Закон України від 22.02.2024 р. № 9266; станом на 22 лютог. 2024 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41844>
5. Agri-Food нового покоління. Як посилити бізнес та підготуватися до членства в ЄС. URL: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/agri-food-novogo-pokolinnya-yak-posiliti-biznes-ta-pidgotuvatisya-do-chlenstva-v-yes>.
6. Кешбек за покупку українських товарів: як це працюватиме. URL: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/keshbek-za-pokupku-ukrajinskikh-tovariv-jak-tse-pratsjuvatime.html>.
7. Перший унікальний кейс відродження повоєнної економіки міста в Україні - у Польщі обговорили стратегію Mariupol Reborn. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/pershiy-unikalniy-keys-vidrozhennya-povoyennoyi-ekonomiki-mista-v-ukrayini-u-polschi-obgovorili-strategiyu-mariupol-reborn-2523499.html>.
8. Конкурс грантів «Будуємо майбутнє української логістики та експорту». Портал USAID. URL: <https://era-ukraine.org.ua/funding-opportunity-building-the-future-of-ukraine-logistics-and-export-ua/>.

**Abstract:** The paper presents the components of the mechanism of state provision of food security, namely: development of the domestic food industry and agro-industrial complex of the economy, harmonization of Ukrainian legislation with EU norms, priority of development of domestic producers and creation of high-tech production of goods, balance of interests of the state and business, development of food market infrastructure, safety control and export of goods with a high share of added value.

**Key words:** food security, agriculture, food industry, economy, state regulation, government.